BIULETYN
TOWARZYSTWA PRZYJAŹNI POLSKO-WĘGIERSKIEJ

Rok I WARSZAWA MARZEC 1950 KWIECIEŃ Nr 2

TREŚĆ

Sekretariat Towarzystwa: Warszawa, Aleja Stalina Nr 12

Petőfi Sandor Przekład Tadeusza Fangrata

P i e ś ń   n a r o d o w a

Powstań Węgrze! Kraj Cię woła.
Nastał moment - dziś lub nigdy.
Być w kajdanach lub w swobodzie
Oto sprawa - mów narodzie.

Na świętego Węgrów Boga
Przysięgamy,
Przysięgamy, że nie będziem
Już więźniami.

Żeśmy byli skuci dotąd,
Dla praojców to sromota:
Żyli, marli w wolnym kraju,
Dziś spoczynku nie doznają.

. . . .

Dwa święta węgierskie.

W okresie ostatnich 6-ciu tygodni Węgierska Republika Ludowa obchodziła uroczyście dwa swoje święta:

Dzień 15 marca był rocznicą patriotycznego zrywu narodu węgierskiego do walki o niepodległość polityczną i wyzwolenie społeczne. 102 lata minęły od chwili, gdy ze stopni Muzeum Narodowego w Budapeszcie zagrzmiały słowa Aleksandra Petőfiego: "Powstań, Węgrze! kraj Cię woła. Nastał moment - dziś lub nigdy."

Wezwanie to było hasłem dla węgierskiej rewolucji 1848-49r. podjętej w imię wolności i równości.

Aczkolwiek atmosfera Wiosny Ludów naogół sprzyjała rewolucji węgierskiej, to jednak walka była nierówna, bo siły reakcyjne ówczesnej Europy, sprzysiągłszy się z sobą, zadecydowały o klęsce.

W dniu 4 kwietnia Węgierska Republika Ludowa obchodziła V-tą rocznicę wyzwolenia Węgier przez bohaterską Armię Radziecką. Minęło pięć lat od chwili, kiedy bohaterska Armia Radziecka wyzwoliła naród węgierski spod jarzma faszyzmu. W okresie od 6 października 1944 r. do 4 kwietnia 1945 r., w krwawych zmaganiach z najeźdźcą hitlerowskim rozgromione zostały ostatnie niedobitki wojsk hitlerowskich i węgierskich oddziałów faszystowskich.

Nad krajem o ustroju na pół feudalnym, rządzonym przez obszarników i kapitalistów zaswitała era wolnosci, dobrobytu i sprawiedliwości społecznej.

Rocznicę tę witał naród węgierski wspaniałymi osiągnięciami w walce o budowę w swym kraju podstaw socjalizmu.

W uroczystym obchodzie święta 4 kwietnia w Budapeszcie wzięła udział delegacja polska, w skład której weszli: członek Rady Państwa Franciszek Witold - Jóźwiak, min. Oświaty S.Skrzeszewski, min. Poczt i Telegrafów W.Szymanowski oraz wicemin. Obrony Narodowej gen. Jaroszewicz.

Podczas uroczystej akademii w sali Opery Państwowej w Budapeszcie, na której przemawiali m.in. sekretarz generalny W.R.P. wicepremier M.Rakosi i szef delegacji radzieckiej marsz. Woroszyłow, zabrał głos w imieniu delegacji polskiej członek Rady Państwa F.Jóźwiak-Witold, mówiąc m.in.:

"Z radością śledzimy Wasze wielkie osiągnięcia w okresie ubiegłego 5-lecia. Rośnie nam serce, gdy śledzimy wielkie sukcesy robotników węgierskich, ich dumę z rosnącej produkcji, ich owocne wysiłki w przebudowie wsi węgierskiej na modłę socjalistyczną. Cieszymy się wraz z Wami z Waszych sukcesów kulturalnych i oświatowych. Wasze sukcesy twardej, nieubłaganej walki z dywersją imperialistyczną są również naszymi sukcesami".

"Wczoraj łączyła nas wspólna walka o wolność, o jedność ruchu robotniczego. U nas i u Was jedność klasy robotniczej wykuwała się w ogniu walki o wielkie ideały marksizmu-leninizmu, w ogniu walki z odchyleniami, z wszelkimi wpływami obcej ideologii. Dziś łączy nas nietylko przymierze, lecz i wspólna ideologia, wzmacniająca naszą przyjaźń i braterstwo, łączy nas gorąca braterska przyjaźń do wielkiego Związku Radzieckiego, łączą nas wspólne więzy naszych partii z WKP(b), łączy nas umiłowanie wolności i sprawiedliwości społecznej, łączy nas niezłomna wola walki o pokój."

V-ta rocznica wyzwolenia Węgier obchodzona była również w Polsce. W Warszawie w Państwowym Teatrze Narodowym odbyła się staraniem Towarzystwa Przyjaźni Polsko- Węgierskiej uroczysta akademia. Na akademii, którą zagaił członek Rady Państwa, wicemarszałek Sejmu Ustawodawczego W.Barcikowski, dłuższe przemówienie wygłosił prezes Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Węgierskiej wiceminister J.Sztachelski.

Mówca wskazał na analogię losów narodów polskiego i węgierskiego w okresie międzywojennym oraz nakreślił wypadki, które doprowadziły do wyzwolenia z jarzma hitlerowskiego przez Armię Radziecką. Każdy obywatel węgierski zdaje sobie sprawę, że bez ofiar poniesionych w wojnie wyzwoleńczej przez Związek Radziecki, bez poświęcenia żołnierzy radzieckich, których mogiły rozsiane są gęsto na żyznej ziemi węgierskiej, że bez wyzwolenia ludu Węgier - nigdy przed narodem węgierskim nie otworzyłyby się takie perspektywy wielkiego rozwoju.

Wicemin. Sztachelski przedstawił następnie trudności, z którymi walczyć musiała demokracja węgierska w ciągu ubiegłych pięciu lat, trudności, które pokonała pod wodzą Węgierskiej Partii Pracujących i jej przywódcy Matiasa Rakosi'ego.

Mówca wskazał na wspaniałe sukcesy narodu węgierskiego w odbudowie kraju, cytując szereg cyfr, świadczących, iż w wielu gałęziach gospodarki narodowej Węgry przekroczyły znacznie swój przedwojenny poziom. Naród polski - mówił wicemin. Sztachelski - związany jest z narodem węgierskim tradycjami odwiecznej przyjaźni i wspólnej walki najlepszych swych synów o wolność i postęp.

Jednakże znacznie silniej niż najlepsze tradycje przeszłości wiąże ludy obu krajów wspólna walka o postęp, pokój i wolność, wspólna droga budowanie przyszłości socjalistycznej. Dlatego wszystkie osiągnięcia i sukcesy węgierskiej klasy robotniczej i ludu węgierskiego są naszymi wspólnymi sukcesami, są sukcesami wielkiego obozu socjalizmu, któremu przewodzi organizator zwycięstw postępowej ludzkości - wielki Stalin.

Zabrał następnie głos poseł Węgierskiej Republiki Ludowej Bela Szanto, który po omówieniu rozpoczętego w roku bieżącym planu 5-letniego, zakończył swe przemówienie słowami: "W dniu swego święta lud węgierski przesyła gorące pozdrowienia bohaterskiemu ludowi polskiemu. Chcemy Was zapewnić, że będziemy w dal-

szym ciągu zacieśniać dotychczasową współpracę polsko-węgierską dla dobra pokoju i demokracji.

W części artystycznej akademii wzięli udział bawiący w Warszawie poeta węgierski Gyula Toth, artysta dramatyczny Marian Wyrzykowski, artysta Opery Warszawskiej St. Roy, orkiestra Polskiego Radia i balet Domu Wojska Polskiego.

W ramach obchodu Święta Wyzwolenia poseł Bela Szanto wydał w salach Hotelu Polonia przyjęcie, w którym wzięli udział m.in. członkowie Rady Państwa W.Barcikowski i A.Zawadzki, premier J.Cyrankiewicz, wicepremier A.Korzycki, marszałek Polski K.Rokosowski oraz członkowie korpusu dyplomatycznego z ambasadorem W.Lebiediewem na czele.

Piątą rocznicę wyzwolenia Węgier obchodził również Kraków, gdzie odbyła się akademia zorganizowana przez Naukowy Instytut Węgierski i Krakowskie Koło Towarzystwa Przyjaźni Polsko - Węgierskiej.

Na akademii obecny był m.in. sekretarz poselstwa węgierskiego J.Kiss.

Przemawiający na akademii prorektor Uniwersytetu Jagiellońskiego dr. J.Dąbrowski, prezydent miasta poseł H.Dobrowolski, przedstawiciel Naukowego Instytutu Węgierskiego M.Wewiórski w imieniu społeczeństwa Krakowa przekazali narodowi węgierskiemu na ręce przedstawiciela poselstwa węgierskiego życzenia najowocniejszych wyników pracy nad przebudową kraju.

Ze strony węgierskiej przemawiali na akademii: sekretarz poselstwa Kiss i jeden z 8 studiujących w Krakowie studentów-Węgrów Gyula Feledy.

Część artystyczną akademii wypełniły: występ chóru pod dyrekcją Stefana Żuławy, deklamacje wierszy Petöfiego i Endrego przez Augusta Kowalczyka (po polsku) i stypendystę György Påkh'a (po węgiersku) oraz pieśni węgierskie w wykonaniu stypendystów.

Węgierski gospodarczy plan 5-letni

Zwycięstwo demokracji na Węgrzech otworzyło nowy etap rozwojowy tego kraju, Umożliwiło uniezależnienie się od wpływów obcych kapitałów oraz przebudowę życia gospodarczego. Dało możność przeprowadzenia nacjonalizacji banków i przemysłu i przeprowadzenia reformy rolnej.

Wszystko to stworzyło podstawy i możliwości przystąpienia do gospodarki planowej.

W naszym poprzednim biuletynie podaliśmy komunikat Urzędu Planowania Węgierskiej Republiki Ludowej o wykonaniu planu gospodarczego na rok 1949 i o wykonaniu planu 3-letniego (1947-1949).

Z dniem 1 stycznia br. wszedł w życie pierwszy pięcioletni plan gospodarczy (1.I.1950 - 31.XII.1954).

W związku z tym w siedzibie Poselstwa Węgierskiego w Warszawie odbyła się w dniu 14.11.br. konferencja prasowa dla przedstawicieli pism stołecznych, poświęcona zadaniom 5-letniego planu.

Konferencji przewodniczył Minister Pełnomocny Węgierskiej Republiki Ludowej p. Bela Szanto. Poniżej podajemy streszczenie przemówienia Ministra Szanto.

Na wstępie przedstawił mówca ogromne osiągnięcia pierwszego węgierskiego 3-letniego planu gospodarczego. Przez wykonanie tego planu Węgierska Republika Ludowa nietylko usunęła ślady ucisku horty'owsko-faszystowskiego i drugiej wojny, ale przystąpiła również do budowania podwalin socjalizmu.

Mimo ciężkich walk staczanych z rodzimą reakcją, podżeganą przez zachodnich imperialistów, władza państwowa spoczywająca w rękach ludu pracującego stworzyła warunki, w których plan 3-letni został nietylko wykonany o 7 miesięcy przed terminem, lecz na wielu odcinkach poważnie przekroczony. Głównym zadaniem tego planu była gospodarcza odbudowa kraju.

Dzięki nieustannej pomocy Związku Radzieckiego zmieniła się gruntownie gospodarka i społeczna struktura Węgier.

O osiągnięciach świadczy najlepiej fakt, że przeciętna produkcja wszystkich gałęzi przemysłu ciężkiego w wyniku wykonania planu 3-letniego wzrosła o 174% w stosunku do roku 1938.

Do zadań naczelnych, jakie wytyczył nowy węgierski plan 5-letni zaliczyć należy w pierwszym rzędzie przyspieszenie uprzemysłowienia Węgier z położeniem szczególnego nacisku na rozwój przemysłu ciężkiego i maszynowego. Drugim zadaniem jest zlikwidowanie zacofania w gospodarce rolnej, wydatne podniesienie wydajności oraz zaopatrzenie rozwijającego się przemysłu w surowce. Trzeci punkt planu - to podniesienie stopy życiowej ludu węgierskiego, wychowanie go w duchu socjalizmu oraz wychowanie nowej inteligencji pochodzącej z szeregów robotniczych i chłopskich. Następnym zadaniem jest rozbudowa armii i węgierskich sił obronnych, wreszcie przekształcenie Węgier z kraju rolniczo-przemysłowego w kraj przemysłowo-rolniczy.

Dla realizacji tych zadań Węgierski Rząd Ludowy przeznaczył na inwestycje kwotę 50,9 miliardów forintów. Kwota pierwotnie projektowana została zwiększona o blisko 20 miliardów forintów, do czego przyczyniło się przedterminowe wykonanie planu 3-letniego i powstało stąd wzbogacenie węgierskiej gospodarki ludowej.

Szczególną troską otacza rząd węgierski swego obywatela łożąc na cele kulturalne i zdrowotne sumę 1.080 milionów forintów.

W okresie zaplanowanym przewiduje się elektryfikację 1.512 gmin, dzięki czemu w roku 1954 każda gmina na Węgrzech posiadać będzie elektryczność, radio, telefon i ruchomy aparat projekcyjny.

Rozwój szkolnictwa zarówno ogólnokształcącego jak i zawodowego dostarczy nowych kadr fachowców i inteligencji pracującej.

Jak już zaznaczyliśmy, pierwszym zadaniem planu 5-letniego będzie rozwój przemysłu. W okresie planowanym zostaną zbudowane 2 nowe wielkie ośrodki ciężkiego przemysłu w Borszed i w Pecs-Mohacz. Wartość dochodu narodowego w 1954 r. ma osiągnąć 163% dochodu narodowego z roku 1949. W zakresie rolnictwa plan przewiduje zwiększenie mechanizacji rolnictwa, do czego posłuży 280 nowych stacji maszynowych. Liczba traktorów wzrośnie do 19,5 tysiąca. Przewiduje się również w okresie planowanym przeprowadzenie eksperymentów z nowymi dotąd na terenie Węgier niehodowanymi roślinami, jak np. z uprawą bawełny. W zakresie rolnictwa szczególną pieczą otaczany będzie rozwój spółdzielni produkcyjnych.

Plan 5-letni, którego zadaniem jest położenie podstaw socjalizmu na Węgrzech przewiduje jeszcze scislejszą współpracę ze Związkiem Radzieckim i budującymi socjalizm krajami demokracji ludowej.

Naród węgierski i jego przodująca Węgierska Partia Pracujących w oparciu o doswiadczenia potężnego Związku Radzieckiego kroczą naprzód na drodze prowadzącej do socjalizmu mając przeswiadczenie o pewnosci zwycięstwa.

O kobiecie węgierskiej.

Długoletnie rządy reakcyjne na Węgrzech nie dawały kobiecie węgierskiej możliwości rozwoju. Węgierka przez wieki całe nie wychodziła poza ciasne opłotki życia scisle rodzinnego. Dostęp kobiet do studiów srednich i wyższych był za rządów Horty'ego bardzo ograniczony, jedynie nieliczne jednostki ze sfer najzamożniejszych mogły sobie pozwolić na studia przeważnie zagraniczne. Toteż kobiety węgierskie były w ogromnej swojej masie nieprzygotowane do pracy zawodowej, nikłe też było ich uświadomienie polityczne i społeczne.

Wyzwolenie Węgier spod ucisku faszystowskiego przez zwycięską Armię Radziecką, głębokie, rewolucyjne przeoranie życia węgierskiego przez Rząd Węgierskiej Republiki Ludowej, oraz pełne równouprawnienie kobiet, - wyzwoliły olbrzymią, niewyzyskaną dotąd energię kobiet węgierskich. Kobiety węgierskie entuzjastycznie i w bardzo szybkim tempie zaczęły nadrabiać wiekowe zaległości.

Dzisiaj, po pięciu latach, które minęły od chwili wyzwolenia, niema na Węgrzech ani jednego warsztatu pracy, ani jednej komórki państwowej czy społecznej, przy których nie byłoby kobiet.

W usilnej pracy wybijają się one często na stanowiska kierownicze. W uspołecznionym przemyśle czy w handlu, w wiejskich spółdzielniach produkcyjnych, czy na stacjach motorowo - - pompowych, w szkolnictwie wszystkich stopni, w administracji państwowej, w prasie, nauce i w sztuce - wszędzie tam, gdzie wykuwa się oblicze nowych Węgier, - widzimy wysoko kwalifikowane i w całej pełni politycznie uświadomione kobiety węgierskie.

W dziele upolitycznienia kobiety węgierskiej, duże zasługi położył Węgierski Związek Kobiet Demokratycznych, który objął swoim zasięgiem szerokie rzesze kobiet miast i wsi. Związek podjął ogólnokrajową i bardzo skuteczną akcję politycznego uświadomienia kobiet, akcję szkolenia zawodowego oraz systematycznego przygotowania rzesz kobiecych do udziału w państwowych planach produkcyjnych.

Międzynarodowy Zjazd Światowej Federacji Kobiet, który odbył się w Budapeszcie w grudniu 1948-go roku, dowiódł, że kobiety węgierskie nadrobiły wiekowe zacofanie i stanęły już w jednym szeregu z kobietami całego świata do walki o postęp i pokój.

Związek Węgierski Kobiet Demokratycznych stanął - jako gospodarz Zjazdu - na wysokości zadania, kobiety węgierskie zdały chlubnie egzamin tak pod względem ideologicznym, jak i organizacyjnym.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet - 8 marca, obchodzonego w tym roku na Węgrzech niezwykle uroczyście, kobiety węgierskie przyjęły szereg długofalowych zobowiązań. Postanowiły - ramię w ramię z całym społeczeństwem węgierskim - produkować więcej i lepiej, przyjęły masowo udział we współzawodnictwie pracy, aby pomóc w przedterminowym wykonaniu państwowego planu 5-letniego.

We wszystkich zakładach pracy na całych Węgrzech widnieją napisy i transparenty wzywające kobiety do walki o pokój.

Pokój jest tym najważniejszym, podstawowym warunkiem dalszego rozwoju kobiety, jako równouprawnionego obywatela państwa socjalistycznego, pokój jest najistotniejszym dążeniem każdej kobiety - matki, której natura poruczyła opiekę nad dzieckiem, t.j. nad przyszłością narodu.

Wzmożona produkcja, wzmożona akcja światowa, jeszcze szersza niż dotąd opieka nad matką i dzieckiem, wzrastająca z dniem każdym ilość przodownic pracy, - oto odpowiedź kobiet węgierskich na imperialistyczne podżegania do świeżej katastrofy wojennej.

Miesiąc przyjaźni węgiersko-radzieckiej.

Na Węgrzech zakończył się Miesiąc pogłębienia przyjaźni węgiersko-radzieckiej, który przebiegał pod znakiem wspaniałej manifestacji głębokich więzów przyjaźni, łączących naród węgierski z narodami Związku Radzieckiego.

W uroczystościach i imprezach Miesiąca wzięły udział liczne delegacje radzieckie, m.in. radziecka delegacja działaczy

kultury i sztuki z akademikiem I.Bardinem na czele. Spotkania radzieckich stachanowców z przodownikami pracy przemysłu węgierskiego pozwoliły węgierskim masom pracującym na bezpośrednie i praktyczne zaznajomienie się z metodami pracy towarzyszy radzieckich. Olbrzymią popularnością cieszyły się wśród ludności węgierskiej występy Państwowego Chóru Pieśni Rosyjskiej im. Piatnickiego. Duże zainteresowanie budziły imprezy sportowe, zorganizowane przy współudziale sportowców radzieckich. W całym kraju odbywały się liczne pogadanki, prelekcje i odczyty radiowe, zaznamiające naród węgierski z osiągnięciami budownictwa socjalistycznego w ZSRR. Olbrzymią frekwencją notowano na pokazach filmów radzieckich. Liczne wystawy objazdowe umożliwiały masom pracującym Węgier bliższe zapoznanie się ze wspaniałymi sukcesami narodu radzieckiego.

Delegacja węgierskiego ministerstwa handlu w Warszawie

W Polsce bawiła delegacja węgierskiego Ministerstwa Handlu Wewnętrznego: szefowie departamentów - J.Kiesa, L.Vagvolgyi i dyrektorzy generalnych przedsiębiorstw handlu uspołecznionego: E.Salgo i H.Faya.

Celem pobytu gości węgierskich było zaznajomienie się z postępami polskiego handlu uspołecznionego.

Goście zwiedzili szereg ośrodków handlowych - w Warszawie, Łodzi, na Wybrzeżu, w Katowicach i w Krakowie.

Współpraca kulturalna polsko-węgierska.

Kult Mickiewicza na Węgrzech.

Uroczystości zamknięcia Roku Mickiewiczowskiego, połączone z odsłonięciem pomnika poety w Warszawie dały sposobność do zamanifestowania głębokiego kultu, jaki żywi naród węgierski dla wielkiego geniusza Polski i Słowiańszczyzny.

W uroczystościach w Warszawie wziął udział z ramienia węgierskich kół literackich znany pisarz Bela Ilyes, autor tłumaczonych obecnie na język polski powieści "Rapsodia Karpacka" (z życia przedwojennej Rusi Podkarpackiej) oraz zbioru nowel "Śpiewam o róży i bohaterach" - poświęconych żołnierzom Armii Radzieckiej.

Nazajutrz po odsłonięciu pomnika Mickiewicza w Warszawie odbyła się w Budapeszcie w siedzibie Związku Pisarzy Węgierskich uroczysta akademia ku czci poety polskiego.

Po odśpiewaniu przez znany chór Vasarhelyi hymnów polskiego i węgierskiego minister oświaty - Gyula Ortutay wygłosił przemówienie, w którym oświadczył m.in.:

"My, Węgrzy, nigdy nie zapomnimy płomiennego entuzjazmu, z jakim w latach rewolucji 1848 przemawiał do nas Adam Mickiewicz. To o czym za życia daremnie marzył Mickiewicz - stało się dziś rzeczywistością w wielu krajach. Pod kierownictwem Związku Radzieckiego i Wielkiego Stalina dokonuje się ogromne dzieło wyzwolenia ludów i mas pracujących na całym świecie. W Polsce - ojczyźnie wielkiego wieszcza buduje się socjalizm - ustrój postępu i sprawiedliwości społecznej - ustrój, o jakim marzył Mickiewicz. Adam Mickiewicz był jednym z szermierzy tego budującego się lepszego świata. Był on jedną z najpiękniejszych postaci postępowej ludzkości, był wielkim przyjacielem ludu węgierskiego" - zakończył wśród gorących oklasków min. Ortutay.

Uroczystości z okazji zamknięcia Roku Mickiewiczowskiego znalazły żywy odźwięk w prasie węgierskiej, która zamieściła szereg artykułów okolicznościowych.

Wymiana przedstawicieli świata kulturalnego.

W ramach wymiany kulturalnej polsko-węgierskiej bawiła ostatnio na Węgrzech grupa przedstawicieli polskiego świata kulturalnego: krytyk teatralny E.Csato, krytyk muzyczny J.Jasieński i dyr. Państwowych Teatrów Dolnośląskich H.Szłetyński, dyrektor Panstwowej Wyzszej Szkoły Sztuk Plastycznych w Warszawie J.Colus i literat Józef Morton.

W czasie pobytu w Budapeszcie przedstawiciele polskiego świata kulturalnego odbyli spotkania i nawiązali kontakty osobiste z węgierskimi działaczami kulturalnymi.

Niezależnie od wymienionych osób bawi na Węgrzech pisarz Tadeusz Różewicz, który studiuje język i literaturę węgierską.

Z Węgier przybył do nas na całoroczny pobyt młody poeta Gyula Toth. Zamierza on poznać język i literaturę polską, oraz zebrać materiały do swej książki o Polsce Ludowej.

Dyrektor Państwowych Teatrów Dolnosląskich Henryk Szletyński po powrocie z Budapesztu udzielił dziennikowi wrocławskiemu "Słowo Polskie" wywiadu, w którym podzielił się wrażeniami z pobytu na Węgrzech.

"Nasi przyjaciele węgierscy - mówił dyr. Szletyński - podejmowali nas niezwykle serdecznie. Dzięki staraniom Instytutu Łączności Kulturalnej moglismy zapoznać się z życiem artystycznym tego kraju.

W rozmowach, jakie przeprowadzalismy z kierownikiem wydziału teatralnego w Ministerstwie Oświaty Ludowej Bercellarem, czy też z wicedyrektorem Teatru Narodowego Varkonyim - doszlismy do wniosku, że mamy wspólne troski i wspólne dążenia w dziedzinie teatralnej. Wypływa to z tych samych przemian społecznych, jakie się dokonały i dokonują u nas i na Węgrzech.

Muszę stwierdzić, że zainteresowanie dla spraw polskiej kultury jest na Węgrzech olbrzymie. W klubie Artystów toczyła się dyskusja, która przeciągnęła się do trzeciej godziny nad ranem. Zasypywano nas pytaniami na temat naszych zagadnień kulturalnych. Powtarzano też ustawicznie w czasie dyskusji, zagajonej przez dyrektora Teatru Narodowego Major Tamasa: "Dajcie nam sztuki o dzisiejszym życiu Polski".

Węgrzy pragną ujrzeć na swych scenach polskie sztuki przedewszystkim o współczesnej tematyce, odzwierciadlające przemiany, zachodzące w naszym kraju. Olbrzymim powodzeniem cieszą się polskie filmy, jak "Ostatni etap", "Stalowe serca", "Zakazane piosenki", "Ulica Graniczna". "

Następnie dyr. Szletyński mówił o rozwoju teatru węgierskiego.

- Muszę przyznać, że dramaturgia węgierska wysunęła się dziś na pierwsze miejsce pośród dramaturgii państw demokracji ludowej. Węgry mają już 6 - 8 poważnych osiągnięć w tej dziedzinie. Widziałem dobrą sztukę w Belvarosi Sziahaz (Teatr Śródmieścia): Evy Mandi "Bohaterowie dnia dzisiejszego" w reżyserii Zsuzsy Simon. Jest to sztuka o robotnikach zatrudnionych przy piecach martenowskich, walczących o wzmożenie produkcji. Akcja jest żywa i doskonale naświetla nowy stosunek do pracy w zakładach przemysłowych nowych Węgier.

Sztuka ta jest tłumaczona na język polski i będzie grana na naszych scenach.

Dyr. Szletyński podkreślił pietyzm, jaki mają teatry węgierskie dla Szekspira i Moliera oraz wskazał na poważną pozycję, jaką zajmują w repertuarze teatrów węgierskich sztuki radzieckie.

Orkiestra symfoniczna Polskiego Radia na występach w Budapeszcie.

Wielka Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia pod dyrekcją Grzegorza Fitelberga i Witolda Rowickiego dała w Budapeszcie dwa koncerty, odnosząc wielki sukces. Pierwszy z koncertów pod dyr. W.Rowickiego odbył się w sali Akademii Muzycznej, drugi - pod dyr. G.Fitelberga - w sali Opery Panstwowej.

Poeta węgierski Gyula Toth recytuje swe wiersze na akademii.

W części artystycznej uroczystej akademii zorganizowanej w Warszawie z okazji 5-tej Rocznicy Wyzwolenia Węgier wziął udział przebywający w Polsce, w ramach wymiany kulturalnej, młody poeta węgierski Gyula Toth, który wypowiedział dwa swoje wiersze.

Wiersze te w przekładzie polskim recytował następnie artysta dramatyczny Marian Wyrzykowski.

Wiersze poety węgierskiego przyjęte zostały gorącymi oklaskami publiczności.

Wieczór literacki poświęcony poecie Ady'emu.

Na jednym z ostatnich Czwartków Literackich w Poznaniu znana poetka Kazimiera Iłłakowiczówna zapoznała zebranych z twórczością wybitnego poety węgierskiego Ady'ego, odczytując szereg własnych przekładów dzieł poety.

Premiera sztuki węgierskiej w Warszawie.

W Państwowym Teatrze Polskim odbyła się premiera widowiska historycznego w 11 odsłonach pisarza węgierskiego J.Haya pt. "Bóg, cesarz i chłop".

Sztuka ta napisana w roku 1929, nie była przed wojną grana na Węgrzech. Prapremiera jej odbyła się w Niemczech w r. 1930. Autor sztuki, od młodych lat związany z ruchem robotniczym, zmuszony był zbiec z Węgier. Przebywał czas pewien w Niemczech, skąd po przewrocie hitlerowskim udał się do Związku Radzieckiego. Okres ostatniej wojny spędził J.Hay w ZSRR.

Z innych utworów dramatycznych Hay'a wielkim powodzeniem cieszyła się sztuka z życia chłopów węgierskich pt. "Mienie". Obecnie zapowiedziana jest w Budapeszcie premiera jego nowej sztuki, której tematem jest odbudowa jednego z mostów na Dunaju.

Poza tym J.Hay jest znanym i cenionym teatrologiem. Obecnie pełni on funkcje rektora i wykładowcy Wyższej Szkoły Teatralnej w Budapeszcie.

Uroczysty pokaz filmu węgierskiego.

W związku ze świętem Węgierskiej Republiki Demokratycznej odbył się w dn. 16 marca w kinoteatrze "Palladium" staraniem Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Węgierskiej uroczysty pokaz nowego filmu produkcji węgierskiej pt. "Piędź ziemi".

Na pokazie obecni byli członkowie Rady Państwa, wicemarszałkowie Sejmu: Zambrowski i Barcikowski, min. Wolski, sekretarz generalny Ministerstwa Spraw Zagranicznych ambasador Wierbłowski.

Przybyli również: ambasador ZSRR Lebiediew, poseł Węgierskiej Republiki Ludowej Szanto oraz przedstawiciele korpusu dyplomatycznego krajów Demokracji Ludowej.

Sukcesy skrzypaczki polskiej w Budapeszcie.

Przebywająca w Budapeszcie skrzypaczka polska Wanda Wiłkomirska dała tam ostatnio dwa koncerty, które spotkały się z gorącym przyjęciem publiczności i krytyki.

Artystka wystąpiła w ramach koncertów miejskiej orkiestry symfonicznej pod dyrekcją Somogyi i Klemperera, grając z towarzyszeniem orkiestry Koncert Skrzypcowy Mendelsohna oraz Podwójny Koncert Bacha.

Z ruchu wydawniczego.

Nakładem wydawnictwa "Ateneum" w Budapeszcie" ukazała się powieść Lucjana Rudnickiego "Stare i Nowe" w przekładzie na język węgierski, pióra Patternay'a.

Nakładem "Płaśówki" Spółdzielni Pracy i Użytkowników w Krakowie ukaże się w najbliższym czasie książka K.Koźniewskiego "Zamknięte koło". Jest to literacko opracowany pamiętnik autora z pobytu na Węgrzech w latach 1941-43, oraz z przejścia zielonej granicy w drodze powrotnej do kraju. Książka zawiera opis polskiego środowiska emigracyjnego na Węgrzech oraz opis stosunków politycznych na Węgrzech pod rządami Horty'ego.

Wizyta grupy węgierskich młodzieżowych przodowników pracy.

W ramach wymiany pomiędzy Związkiem Młodzieży Polskiej a Ludowym Związkiem Młodzieży Węgierskiej bawiła przez dwa tygodnie w Polsce 15-osobowa grupa węgierskich młodzieżowych przodowników pracy.

Młodzież spędziła kilka dni w Zakopanem, poczym udała się na zwiedzenie kraju.

W czasie pobytu w Łodzi goscie węgierscy zwiedzili Państwowe Zakłady Przemysłu Bawełnianego im. Józefa Stalina, gdzie zapoznali się z procesem produkcji tkanin bawełnianych.

oraz z urządzeniami socjalnymi, higieny i bezpieczeństwa pracy w tych zakładach.

W niezwykle serdecznej atmosferze nastąpiło spotkanie węgierskich i łódzkich młodzieżowych prz.odowników pracy. Młodzi włókniarze i metalowcy łódzcy dzielili się doświadczeniami i osiągniętymi wynikami w współzawodnictwie pracy z przedstawicielami bratniego narodu węgierskiego. Nastąpiła również wymiana doświadczeń na odcinku działalności organizacji młodzieżowych obydwu narodów.

Podczas spotkania młodzież łódzka wezwała do indywidualnego współzawodnictwa pracy gości węgierskich.

"Z Polski wywieziemy nietylko najmilsze wspomnienia - stwierdził Wadasz Laslo, węgierski przodownik pracy - ale również wiele cennych doświadczeń, które będziemy stosowali w naszych fabrykach. Twórczy zapał młodzieży polskiej będzie dla nas bodźcem do spotęgowania naszego wkładu w budowę nowych, socjalistycznych Węgier".

Wycieczka młodzieżowych przodowników pracy powróciła z Węgier do kraju.

Na Węgrzech bawiła przez dwa tygodnie wycieczka czołowych młodzieżowych przodowników pracy.

Po powrocie do kraju, uczestnik wycieczki, młody górnik - - przodownik pracy w kopalni "Bolesław" - Franciszek Heizler - tak mówi o swoich wrażeniach z wycieczki: -

"Nasz pobyt na Węgrzech stał się gorącą manifestacją uczuć przyjaźni, jaką żywi młodzież węgierska do Ludowej Polski. Na każdym kroku spotykaliśmy się z niezwykle serdecznym przyjęciem. Pierwsze 7 dni spędziliśmy w domu wypoczynkowym dla przodowników pracy, położonym wśród gór w miejscowości Galyatető. W ciągu następnych dni zwiedzaliśmy olbrzymie zakłady im.Mathyas

Rakosi, jedną z największych kopalń węgla, fabrykę tekstylną, spółdzielnię produkcyjną oraz zapoznaliśmy się z pracą węgierskich organizacji młodzieżowych. Uczestniczyliśmy również w imponujących uroczystościach z okazji 5-ej rocznicy wyzwolenia Węgier. W czasie spotkań z węgierską młodzieżą, podczas których dzieliliśmy się doświadczeniami z zakresu pracy zawodowej i społecznej, młodzi Węgrzy prosili o przekazanie całej młodzieży polskiej gorących pozdrowień i życzeń owocnej pracy dla Polski Ludowej."

Dziennikarz węgierski w Polsce.

Przybył do Polski na kilkotygodniowy pobyt dziennikarz węgierski Gabor Vajda, redaktor organu Węgierskiej Partii Pracujących "Ejszak Magyarorszag" ("Północne Węgry"), wychodzącego w Miskolcu, w węgierskim zagłębiu górniczym.

Tanuljunk magyarul (uczmy się po węgiersku)

W 1-ym numerze Biuletynu w lekcji 1-ej języka węgierskiego znalazło się kilka błędów maszynowych. W związku z tym leksja ta zostaje powtórzona w numerze 2-im.

Elsö Lecke (Pierwsza lekcja)

Hangok (dźwięki)

A - specjalna samogłoska wymawiana w sposób wypośrodkowany między polskim "a" i "o" - np. ASZTAL (astal) - stół

Á - jak polskie a - nieco wydłużone np. BÁNYA (bania) - kopalnia

B - " " b BETEG - chory

C - " " c CERUZA - ołówek

CS- " " cz CSATA - (czata) - bitwa

D - " " d DRÓT - (drot) - drut

E - " " e EMBER - człowiek

É - długie e ÉDES (ejdesz) - słodki - jak w niem. Seele - w wymowie brzmi jak ej.

F - jak polskie f - FAL - sciana

G - " " g - GABONA - zboże

GY- jeden dźwięk. Znaczenie fonetyczne d', brzmi podobnie jak dj i przechodzi lekko w dź - np. GYÁR - fabryka.

H - jak polskie h - FEHÉR - biały. W języku ch niema, jedynie spotykane w starowęgierszczyźnie przy nazwiskach - np. DAMJANICH (Damjanicz).

I - krótkie, zamknięte, jak polskie i - PIROS - (pirosz) - czerwony

Í -"i" z kreską wymawia się jak długie "i" - PAPÍR - papier

J - jak polskie j - JÁRDA - chodnik

K - " " k - KELET - wschód

L - " " l - Labda - piłka

LY - " " j - PULYKA - (pujka) - indyk
KIRÁLY - (kiraj) - król

M - " " m - MUNKÁS - (munkas) - robotnik

N - " " n - NAGY - (nad') - duży, wielki

NY - " " ń - NYÚL - (niul) - zając
KEMÉNY - (kameń) - twardy

O - jak polskie o - TOLL - pióro

Ó - "O" z kreską wymawia się jak długie AJTÓ (ajtoo) - drzwi
ÓVODA - ochrona

Ö - jak niemieckie ö i zaokrąglone - ÖREG - stary, ZÖLD - zielony

Ő - dwie kreski nad o. Jest to długie Ő - KŐ - kamień, ŐR - strażnik

P - jak polskie p - PAPIR - papier

R - " " r - REGÉNY - (regeń) - powieść

S - " " sz - SAS - (szasz) - orzeł

SZ - " " s - SZABÓ - (saboo) - krawiec

T - " " t - TÁBOR - obóz

U - " " u - UBORKA - ogórek

Ü - jak niemieckie ü - ÜGYES - (udesz) - zręczny

Ű - z dwiema kreskami. Wymowa długa jak niem. Mühe
KESZTYŰ (kestu) - rękawiczka

V - jak polskie w - VAS - (wasz) - żelazo

Y - " " i - używane na końcu wyrazu przy nazwiskach

Z - " " z - ZÖLD - zielony

ZS- " " ż,rz - ZSÁK - (żak) - wór, worek.

Wymowa poszczególnych dźwięków musi być dokładnie przestrzegana, szczególnie, jeśli chodzi o tzw. długie samogłoski jak é, ú, ó, ő, ű, á.

Nieuwzględnianie długości dźwięków może zmienić znaczenie danego wyrazu np.

SÁROS - zabłocony
SZÁRAZ - suchy
RÁK - rak
RAK - kładzie, składa (3-a osoba l.p. prezens)
LÉGY - mucha
LEGY - bądź (imperatif)
HAT - działa
HAT - sześć (6)
HAT - plecy
HAT - więc
MEGŐRÜLT - zwariował
MEGÖRÜLT - ucieszył się
RÉTEK - łąki
RETEK - rzodkiew

Második Lecke (druga lekcja)

Akcent w języku węgierskim spoczywa na pierwszej zgłosce wyrazu. Początek zdania, wiersza, nazwiska i imiona pisze się dużą literą - tak jak w języku polskim.

Pytania i odpowiedzi.

Ez ceruza. To (jest) ołówek. Az toll. Tamto (jest) pióro.
Są dwa zdania, w których niema czasowników, lecz nie można powiedzieć, że ich w ogóle niema. Czasownik w tym wypadku tylko się nie wymawia. Tego rodzaju zdania nominalne są jedną z charakterystycznych cech języka węgierskiego.
Ez i Az są zaimkami wskazującymi - przyczym ez wskazuje na bliższe przedmioty, az - na dalsze.
Mi ez? Co to (jest) tu? Mi az? Co to (jest) tam? Mi - jest zaimkiem pytającym. Mi ez? Ez ceruza. Mi az? Az toll.
Liczba mnoga: Mik ezek? co to (są)? Ezek ceruzák. To (są) ołówki. Mik azok? Co to są tamte? Azok tollak. Tamte są ołówki. Jeżeli zapytanie dotyczy określonego przedmiotu, nazwa przedmiotu jest na miejscu zaimka pytającego. Ceruza ez? Czy to jest ołówek?
Odpowiedź potwierdzająca brzmi -
1. poprostu ceruza, 2. lub - ez ceruza, 3. albo - igen, ez ceruza.
Odpowiedź przecząca -
1. Nem ceruza - nie jest ołówek. 2. Ez nem ceruza - to nie jest ołówek. 3. Nem, ez nem ceruza - nie, to nie jest ceruza.
Dalsze przykłady : Ez szék - to jest krzesło. Mi az? co tamto jest? Az ceruza - tamto jest ołówek. Mik ezek? Papirok - papiery. Igen ezek papirok - tak to są papiery. Ezek nem papirok, ezek könyvek - to nie są papiery, to są książki. Ez pad. Pad ez? Czy to jest ławka? Igen, ez pad - tak, to jest ławka. Az nem könyv, az papir. Tamto nie jest książka, tamto jest papier. Azok padok. Mik azok - co tamte są? Padok - ławki.

Liczebniki.

Egy - jeden	tizenegy - 11	harminc - 30	kétszáz - 200
kettő - dwa	tizenkettő - 12	negyven - 40	háromszáz - 300
három - trzy	tizenhárom - 13	ötven - 50	négyszáz - 400
négy - cztery	tizennégy - 14	hatvan - 60	ötszáz - 500
öt - pięć	tizenöt - 15	hetven - 70	hatszáz - 600
hat - sześć	tizenhat - 16	nyolcvan - 80	hétszáz - 700
hét - siedem	tizenhét - 17	kilencven - 90	nyolcszáz - 800
nyolc - osiem	tizennyolc - 18	száz - 100	kilencszáz - 900
kilenc - dziewięć	tizenkilenc 19		ezer - 1000
tiz - dziesięć	husz - 20		

Egy - jeden, jest zaimkiem nieokreślonym i jednocześnie liczebnikiem. Jeden, a, o.

Kettő - dwa - przy określeniu nazwy używamy krótszą formę két.
Po liczebnikach w języku węgierskim rzeczownik jest zawsze w liczbie pojedyńczej - np. egy ceruza , két ceruza, két toll.
Egy asztal van itt - jeden stół jest tu (tu jest jeden stół).
Két asztal van itt - dwa stoły są tu (tu są dwa stoły).
Orzeczenie stosuje się w liczbie odpowiadającej formie podmiotu.
Két szekrény és egy asztal van itt. Dwie szafy i jeden stół jest (są) tu.
Hány - ile. Hány szekrény van itt. Ile szaf jest tu. Przez hány? - pytamy się o ilość przedmiotów, przyczym, odpowiedź brzmi zawsze w liczbie pojedynczej.
Két szekrény van itt - dwie szafy są tu. Itt székek, ott asztalok vannak - tu są krzesła - tam stoły. Itt nem négy, hanem két asztal van - tu nie cztery, ale dwa stoły są.
Hány asztal van itt? Ile stołów jest tu? Kettő - dwa.
Csak két asztal van itt - tylko dwa stoły są tu.
Csak - tylko
Hanem - ale
itt - tu

Dodawanie.

Mennyi? ile? zapytanie o ilość. Mennyiség - ilość.
Mennyi egy meg egy? Ile jest jeden i jeden?
W dodawaniu używa się słowo meg a nie és.
Egy meg egy az kettő. Jeden i (plus) jeden to dwa.
Mennyi egy meg kettő? Ile jest jeden plus dwa? Egy meg kettő az három. Jeden plus dwa to trzy. Mennyi négy meg kettő?
Ile jest cztery plus dwa? Négy meg kettő az hat. Cztery plus dwa to sześć. Három kép meg két kép/az hány kép? Trzy obrazy i dwa obrazy, to ile jest obrazów itd.